

Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros Decretalium, Tomus ...

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

§. 1. An ad valorem Sponsalium sufficiat promissio merè interna?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

verbis, aut alio signo sensibili expressam esse; cum sine hac nec acceptari, nec promissione reciproca firmari possit, præsertim humano modo, eo scilicet, quo inter homines iniri solent contractus, ultrò citroque obligantes. Quia tamen aliqua in dubitationem venire solent, resolvemus ea in seqq.

S. I.

An ad valorem Sponsalium sufficiat promissio merè interna?

Seu, quod idem est, an sufficiat promissio, tantum mente retenta? sed in hoc non est difficultas; quando id quæritur de promissione merè interna homini facta; cum ex priori numero constet, talem promissionem solam, ac merè mentalem, non sufficere ad Sponsalia, quæ contractum explicant utrinque onerosum, & humano modo initum, consensu mutuo utrinque acceptatum. Accedit, quod intentio mente retenta nihil operetur, ut dicitur in L. Non omnis. ff. de reb. Credit. quo posito: Quæstio est, an solà mente (nullo externo signo expressâ) scemina promittens matrimonium de futuro, naturalem obligationem contrahat (non quidem in vi Sponsalium, quæ nulla sunt, ut diximus) sed solùm in vi promissionis? Affirmat Molina tom. 1. de Jusf. tr. 2. d. 166. & alii apud P. Sanch. lib. 1. matr. d. 3. n. 4. qui hanc sententiam satis probabilem appellat; sed contrarium est probabilius. Quia promissio, non acceptata, nullam parit obligationem naturalem, vel Civilem ex n. 7. sed promissio merè interna, soli homini facta, nequit esse acceptata, utpote omnino incognita Promissario. Hinc talis promissio, merè interna, quamdiu manet non acceptata, à promittente semper licetè revocari potest, quin talis revocatio contineat aliquid contrarium veritati (est enim promissio tacitè conditionata, si alter velit) vel fidelitati; cum hæc non obliget, nisi suppositâ unione voluntatum in utroq; ex n. 11. Et quamvis promissio, in vi obligandi solùm conditionata, & radicali, principaliter pendeat à voluntate promittentis, tanquam lex privata, quam suâ sibi voluntate imponit; pendet tamen etiam à voluntate

Tom. IV.

acceptantis, saltè tanquam à conditione, seu complemento, in vi obligationis absolute, seu formalis; aliàs votum, quod DEUS non acceptat, voventem naturaliter obligaret; cum & ipsam sit Lex privata, quam sibi voluntariè imponit vovens. Ex hoc ulterius habetur, non haberi totam vim formalis, & absolute obligationis à sola voluntate promittentis, nisi unitâ cum voluntate alterius, ex n. 8. Nec per hoc tolli differentiam inter promissionem simplicem, & nudum promissum, ex n. 12. & licet promissioni merè internæ, soli homini factæ, accedat juramentum, adhuc tamen nec illam, nec istud naturaliter obligare sine acceptione, quam etiam jure Naturæ ad hoc necessariam esse constat ex n. 14. Denique ab actu merè interno (per quem quis amittere potest jus, quod habuit) non rectè fieri paritatem ad acquirendum jus homini ex actu merè interno, à simili constat ex n. 18.

Dices: licet acceptari debeat promissio, ad hoc, ut obliget, hoc tamen fieri potest, etiam si non sit externè manifestata; ut, si Cajus antecederet, & sub conditione dicat: Si quid mihi Titius promiserit, accepto; ergo, si Titius animo merè interno constituat jus servitutis v. g. itineris per suum fundum, Titius vi suæ promissionis merè internæ, à Cajo acceptatæ, obligabitur ex Justitia, ut non resistat Cajo ire volenti per illum fundum; ergo esto, nullo externo signo actus ille internus manifestetur, acceptari potest, & obligare ex justitia, saltè ex natura rei, & secluso jure positivo; acceptatio enim illa, cum conditio subsistat, pura est. Resp. talem acceptionem generalem, ac indefinitam, nec jure positivo, nec jure naturali sufficere ad acquirendum jus activum, vi cujus possit quis alterum obligare in commodum proprium suæ libertatis: non jure positivo, ut constat ex L. 10. de Donat. ibi: si nescit rem, quæ apud te est, sibi esse donatam, vel missam, non acceperit, donatæ rei dominus non fit, ut diximus n. 11. Non etiam jure naturali 1. quia jus naturale me non obligat in eo, quod mihi pleno jure subest, quamdiu sic subjicitur; sed actus liberi, merè interni, cuique p' eno jure subest, sunt ad eos pro libitu revocandos, ut dictum est n. 8. ergo. 2. quia, si meo actu merè interno jure naturali constitueretur

B 2

a te.

alteri jus activum, vi cuius me obligaret ex stricta iustitia, natura approbaret obligationem, quam approbari non expedit humano generi; quis enim dicat, naturæ consonum, per illam approbari obligationem, à toto ferè genere subditorum ignoratam, imò sic absconditam, ut ipso naturæ instinctu credant potius, non dari: præsertim, quæ nullo usui foret. Quomodo enim habens acceptationem illam conditionatam, ignarus factæ promissionis, posset sibi iure arrogare iter per fundum alterius, tanquam debitum? & ignarus ejus acceptationis, obligari ad ei non resistendum? sanè lumini naturæ prudenter tribui non potest approbatio obligationis ex tali casu, qui nec utilis bono generis humani, & vix contingere potest prudenter.

44. Si quæras I. an ad valorem Sponsalium sufficiat promissio merè interna facta DEO? Resp. in hac quæstione supponendum, ex præcisa promissione soli DEO facta, de Titia v. g. *ducenda in uxorem*, nullam nasci obligationem Sponsalium; cum ad hoc sit necessarius consensus Titia reciprocus, qui ex eo (quòd DEUS talem promissionem seu votum acceptet) non ponitur. Dixi ex eo, quòd DEUS acceptet. Nam, nisi status conjugalis aliunde sit sub obligatione, vel ex aliqua circumstantia relatè ad voventem, evadat melior, seu conducibilior ad salutem voventis, vel ad bonum publicum (ut sit in magnis Principibus) quàm sit cælibatus, quem cæteroquin matrimonio esse digniorem, constat ex Trident. *sess. 24. can. 10.*) eo ipso votum, seu promissio melioris boni non erit, nec à DEO acceptatur.

45. Quæres 2. an valeat votum seu promissio merè interna facta DEO? de *ineundo matrimonio*? Resp. votum de *ineundo matrimonio* valere, quando quis DEO promittit, illam ducere, quam spe matrimonii, de quo illi fidem dedit, defloravit, quia sic matrimonium est sub præcepto, seu obligatione conscientia, consequenter relatè ad voventem, est de bono meliori. Idem est, si quis *ineundo* matrimonio, posset magnas utilitates in bonum publicum conferre v. g. *sedare bella*, cæteroquin in grave damnum boni communis eruptura, multarum gentium conversionem ad veram fidem ex tali connubio procurare:

nam pro talibus circumstantiis matrimonium cælibatu foret conducibilis; consequenter posset cadere sub votum, seu promissionem DEO factam; quia tunc prævalet ratio boni communis. Similiter valeret votum ejus de *ineundo matrimonio*, qui experientia certus est, de sua fragilitate, sic, ut credat prudenter, se non victurum in cælibatu sine frequenti lapsu contra puritatem, divinà lege præceptam. Tunc enim illi ad salutem in tali circumstantia conducibilis est matrimonium, quàm cælibatus. *Melius enim est nubere, quàm uri*, teste Apostolo. *1 Cor. 7.*

Quæres 3. quid dicendum de aliis votis, diversas circumstantias habentibus annexas? Et in hoc videtur simpliciter affirmandum, valere votum; nam promissio, soli DEO facta, de *ineundo matrimonio*, est de re bona, nimirum de Sacramento, ac ejus effectu recipiendo, qui est gratia sanctificans, quam non præstat cælibatus; ergo valet; præsertim, si fiat animo, eo contracto, nec consummato, intrandi religionem; quia sic non impedit cælibatum, seu majus bonum; specialiter, si utrinque promissio servandæ continentia, prius fiat. Sed Resp. talem promissionem, seclusis aliis circumstantiis, de quibus *n. 45.* non esse de re meliori, quæ cadat sub promissionem, ac acceptetur à DEO, licet sit de Sacramento, ac ejus effectu, seu gratia. Nam, si sermo sit de gratia, quam seclusis aliis circumstantiis, habet promissio matrimonii ex opere operantis, ea ex promissione cælibatus, seu observantia pudicitia major est, quàm ex promissione matrimonii secundum se: si de gratia ex opere operato, eam nec cælibatus, nec matrimonii promissio operatur. Et licet eam operetur objectum promissum (nempe sacramentum matrimonii) non verò cælibatus, aliunde tamen, imò longè amplius, bonum illud per statum cælibem compensatur. Nam hic non impedit, sed admittit alia media, imò etiam sacramenta, quorum effectus longè superat gratiam ex sacramento matrimonii; qualia sunt *status Religionis*, longè amplioribus DEI donis cumulatus; *sacramentum Ordinis*, quo frequenti sacrificio recipitur Sacramenti gratia, quæ longè nobilior animam nutrit, & fovet, quàm Sacramentum matrimonii, quod non in usu,

usu, sed in contractu solum Sacramentali confert gratiam ex opere operato, ut tenet communis, & probabilior, ut notat Castrop. de Sponsal. d. 2. p. 2. n. 3. cum Coninch. *ibid.* d. 24. d. 2. n. 11.

47. Deinde not. fieri posse, quod privato actus etiam formaliter honesti & moraliter boni, contineat majus bonum, quam actus oppositus, eo, quod hic includat accessum ad res terrenas, quæ mentis evagationem pariunt, & à majoribus bonis avertunt. Tales actus sunt: *accedere amicorum epulas, alicui venationi intendere, exercere negotiationem licitam &c.* quorum tamen privatio, cum impediatur distractionem animi, & pericula terrenis inhiandi, majus bonum affert, quam actus oppositus. Et ideo votum omittendi tales actus, est de meliori bono, quam illos exercendi; sic se res habet in voto non nubendi, respectu promissionis de nubendo, seclusis aliis circumstantiis.

48. Quæres 4. an valeat votum inveniendi matrimonium, ac eo contracto, sed non consummato ingrediendi religionem? Resp. tale votum regulariter non valere, saltem, voto non prius manifestato Sponsæ. Sic Castropalaus d. 1. de Sponsal. dicens: *longè veriore est sententiam, quæ docet peccatum, si quis eo animo contraheret matrimonium, & eo non consummato intret religionem, eo non manifestato Sponsæ.* Primo propter periculum, contracto matrimonio, mutandi animum, & violandi votum; consequenter est de re non acceptabili à DEO, sine quo non stat votum. 2. quia taliter contrahens constitueret alteri jus ad usum conjugalem sui corporis, quem ex determinatione sui solius voti non posset licite concedere, si elapso bimestri, citra gravem culpam suam non esset in religione receptus; quia, licet non esset receptus durante primo bimestri, ex hoc tamen (si ponas valere votum, præferim non restrictum ad bimestre) ex determinatione voti adhuc urgentis non posset usum sui corporis licite concedere. 3. quia Sponsæ causaret difficile præjudicium (non *vi privilegii*, quo primo bimestri non consummato matrimonio, conceditur religionis ingressus) sed *vi voti*, præstans ingressum post bimestre, & cogens ipsam absq; sui juris usu esse, dum ipse

profiteatur; & si egrediatur uxorem *Monachi esse* cum suo dedecore; vel (eo professo) non ita facile aliud connubium obtinere, suspiraturis aliis, eam esse desertam ob aliquod vitium. Accedit, supposito voto continentiae, vel Religionis, absolute cautum, seu prohibitum esse de jure, *matrimonium inire*, ni gravis causa excuset, v. g. si aliàs non posset Religionem ex voto debitam ingredi; ut, quia detineretur inclusus; vel aliàs subiret grave periculum vitæ, honoris, aut fortunarum, vel alia peculiaris ratio sit, ob quam id matrimonium, ad DEI honorem, expediat, prout evenit in matrimonio B. V. cum S. Josepho.

Dices: non videtur sufficienter explicari, quare habens tale votum non posset licite concedere alteri usum conjugalem sui corporis, si elapso bimestri citra gravem suam culpam non esset in religione receptus? Resp. *posse*, in suppositione, quod votum non valeat. Si autem supponas valere; vel loqueris de voto intrandi religionem solum intra bimestre à contracto matrimonio? vel etiam post? si primum? *non posset*; quia tunc urget votum: si secundum? *posset*, & non posset. *Posset*; quia votum contracto matrimonio, & eo non consummato, etiam post bimestre intrandi Religionem, est in præjudicium Sponsæ, & non valeret, contra suppositum. *Non posset*, quia supponitur etiam tunc manere votum.

Quæres 5. An valeat votum matrimonii emissum ab eo, qui sæpè succumbit tentationibus carnis? viderur, quod non; quia licet quis noverit fragilitatem suam, & frequentem lapsum in carnis tentationibus; si tamen voveret matrimonium, Spiritui Sancto præcludit viam, ne ipsi adsit per efficaciora media obtinendi victoriam adversus eas; & reddit se Religionis perpetuò incapacem, etiam ubi deficiunt tentationes illæ, plerumq; solum temporaneæ. Deinde matrimonium inire, *causâ vitandæ fornicationis, illicitum est* juxta S. Thom. in 4. Dist. 31. q. 2 ad 2. ergo tale matrimonium non tantum non est de bono meliori, sed etiam de re illicita; ergo non valet maximè, cum statim tali voto, adhuc licite possit ingredi Religionem.

B 3

Resp.

51. Resp. cum tali homini sit melius, nubere, quam uri, ut docet Apostolus, solum sequi, quod in dato casu votum matrimonii excludat majora bona, si considerentur secundum se; non autem, si relata ad votentem: certe quilibet prudens, & doctus Confessarius, homini toties in eadem scelera recidivo rectius suadet matrimonium, quam cælibatum cum tantis periculis, tot repetitis lapsibus offendendi DEUM. Nam uti matrimonio in tali casu, ubi cæteroquin lapsus carnis cum DEI offensa perquam difficulter vitari posset, non est illicitum; usus enim matrimonii de se licitus est, & in hoc casu est medium ad finem, qui sub obligatione est, nimirum non offendendi DEUM. Et quamvis hæc propositio: *opus conjugii ob solam voluptatem exercitum, omni penitus caret culpa, ac defectu veniali*, sit nona inter damnatas ab Innocentio XI; casus tamen noster in hanc prohibitionem non peccat, cum dicamus, non esse licitum exercere actum conjugii, ob voluptatem solam, vel unicè; sed ad vitandam incontinentiam, cæteroquin difficulter ab illam patiente (absque peccato, vel ejus gravi periculo) superandam. Et primò, si exerceatur ex fine, seu propter vitandam incontinentiam alterius conjugis, nullum esse peccatum, videtur certum ex c. secundum verba 33. q. 5. sic enim includit redditionem debiti conjugalis, propter quem finem uti matrimonio vacat omni culpa, teste D. Thom. in c. 7. Epist. ad Cor. ibi: *actus conjugalis quandoq; est absq; omni culpa mortali, vel veniali; ut cum sit causa reddendi debitum; sic enim est actus Justitiæ.*
2. si quis utatur conjugio solum propter vitandum in se periculum incontinentiæ (quamvis aliqui valdè probabiliter universim teneant, tunc nullum omnino esse peccatum) maximè tamen procedit, si ægrè aliàs, & non nisi cum periculo lapsus, in ejusmodi casu se contineret, præsertim homo perquam habituatus in tali vitio; sic P. Thom. Sanch. l. 9. hic d. 9. quo rectè quadrat illud Apost. 1. Cor. 7. *revertimini in id ipsum, ne tentet vos Satanas propter incontinentiam vestram.*
52. Nec obstat, quod subjungat: *hoc autem dico secundum indulgentiam, non secundum imperium*, ex quo aliqui inferunt, usum conjugii ad vitandum in se periculum in-

continentiæ, esse peccatum veniale, eò, quod, ubi nulla est culpa, nulla sit indulgentia; sed non benè. Nam ibi sumitur *indulgentia*, prout contraponitur præcepto, ut sensus sit: *hoc autem dico*, non tanquam sit præceptum in id ipsum reverti; sed tanquam benignè permissum, & concessum; non autem, prout convertitur cum culpæ remissione, de quo plura videri possunt apud Pereyram in *Elucid. l. 3. n. 635. & seqq.* Imò nec venialem esse culpam, uti conjugio, in quantum ejus usus affert voluptatem, si non sitatur in ea unicè, sed ordinatur ad finem primum conjugii, qui est bonum prolis, non videtur damnatum in ea propos. 9. quæ solum damnat dicentem: *licitam esse copulam propter solam voluptatem.* Nam omnia delectabilia à natura ordinantur ad sublevandam aliquam hominis necessitatem, ut notat S. Thom. cit. unde delectatio in cibo licite quæritur, ut deserviat homini ad faciliorem v. g. nutritionem, quæ multum juvat, si cum gustu accipiatur ex eo fine melioris nutritionis; sic enim non fit ob solam voluptatem. Denique ex hoc, quod quis stante tali voto, adhuc licite valeat ingredi Religionem, non sequitur votum illud irritum esse; aliàs nec Sponsalia de futuro, nec matrimonium ratum valerent. Nec propterea irritum est votum, perpetuò serviendi *egrotis in hospitali*, licet vovens Religionem ingredi possit etiam, postquam illud votum emisit. Hinc licet notorius concubinarium faciat votum, intra bimestre, vel ingrediendi Religionem dimissa concubina, vel etiam retentam ducendi, non erit irritum votum, quo tenetur determinatè eam ducere, si Religionem ex justa causa non eligat, licet absolute possit.

Quæres 6. An valeat votum matrimonii causâ pietatis? Quæstio procedit pro eo casu, quo quis emitteret votum *ducendi mulierem, vel pauperem, vel in cæno flagitiorum demersam.* Ante resp. nota, ut aliquis actus dicatur fieri *causâ pietatis*, duo requiri juxta Bald. L. *illud C. de sacrosanct. Eccl. n. 1* nimirum, quod concurrat *pietas persone*, & actus fiat *causâ pietatis*, seu quando concurrat *pietas in persona, & in causa.* Pietas in causa, seu fine intento, concurrat, cum aliquid sit præcipuè DEI, finis; supernaturalis intuitu, ad gratiam, vel

vel gloriam coram DEO promerendam; vel in satisfactionem pro propriis, vel alienis peccatis, ut docet Pereyra *cit in Elucid. l. 2. n. 1444*. *Pietas* autem *in persona*, cum in ea respicitur, vel relucet aliquid, quod curare, vel attendere, proprium est *pietatis*, cujusmodi est causa *Religionis*, quæ relucet in hominibus, vel locis ad DEI cultum dicatis, *indigentia*, & *miseria in proximo*, vel etiam conjuncto, sublevandæ &c. *Pietas* autem juxta S. Augustin. *l. 10. de civit. DEI. c. 1*. tripliciter sumitur 1. pro Religione, Græcè *Theosobia*, ut nimirum idem valeat, ac *pium*, & *religiosum*, seu *cultui divino adjectum esse*. 2. pro misericordia, seu benigno affectu erga nostræ opis indigos, præsertim filios, sic sumitur in *L. Patrem ff. quæ in fraud. credit. ubi dicitur: pietatem patris extra reprehensionem esse*. 3. pro virtute speciali, quæ colimus parentes, tanquam vitæ, ac educationis nobis auctores secundum DEUM.

§4. Ex hoc colliges, relictum pauperibus, etiam consanguineis, Ecclesiæ, aut Monasterio in bonum propriæ animæ, vel in redemptionem captivorum, ad orphanam maritandam, ad divinum cultum, ad suffragia, pro se, vel aliis defunctis fidelibus, conseri legatum, seu *relictum ad piam causam*; quia sic in eo reperitur *pietas in persona*, & *in causa*. Collig. 2. si quis aliquid diviti relinquit, etiam ex DEI amore; aut pauperi, sed intuitu affectionis, aut consanguinitatis, non fore legatum *ad causam piam*; quia in primo deficit *pietas in persona*; in secundo, *pietas in causa*, ut notat Sanch. *de matr. l. 1. d. 4. n. 9*.

§5. Not. 2. dupliciter fieri posse, quod quis soli DEO promittat, *se ducturum in uxorem pauperem*, ut honestè, ac decenter vivat; vel *flagitiosam*, ut à turpi quæstui desistat, ubi quælibet promissio continet causam piam, seu pietatem in causa & persona. 1. si promittat, *se ducturum pauperem*, sub conditione, quod matrimonium iniciturus sit. 2. si absolutè; his præmissis: Resp. ad rationem in n. 53. valiturum tale votum factum DEO, sub expressa conditione, *si ducturus sum uxorem, ducam pauperem*; non autem, *si absolutè*. Prob. quia sic ex parte voti in 1. casu non præcluditur via vocationis ad perfectiorem statum, secus in 2. Nam stante primo,

vovens manet liber ad statum Religionis, & (licet non eligat Religionem) ad statum Cœlibem. In secundo autem, nisi eligat Religionem, vi voti cogitur descendere à perfectiori continentia statu ad imperfectiorem matrimonii, ratione cujus ipsum secundum se non est idonea materia voti. Et ita tenet Sanch. *cit. n. 12*.

Dices 1. illud votum *absolutè factum, ducendi pauperem*, non obligat absolutè ad ineundum matrimonium; sed solum ex suppositione, quod nolit Religionem; ergo validum est. Prob. conseq. Nam si voveret sub conditione expressa, *si non elegero Religionem, ducam pauperem*, valeret votum, ut patet à priori de voto, *si ducam uxorem, ducam pauperem*, quod valere conceditur; ergo etiam valet, si voveret sub illa conditione tacita; sed sic est in eo casu, cum sit conditio, quæ illi promissioni, imò ipsi contractui tacitè inest. ergo. Resp. Neg. Conseq. ad hujus probat. dato antec. Neg. Conseq. Nam aliter se habet ea conditio, *dum exprimitur*, aliter, *prout tacitè inest*. In primo enim casu promissio non parit absolutam obligationem; cum ex conditione pendente, ac expressè adjecta suspendatur; secus ex conditione, quæ tacitè inest. Hæc enim facit, ut obligatio, seu vinculum matrimonii rati tantum, non sit absolutè, postea contractu legitime facti; sed tantum, quod ea solvi possit Religionis ingressu. Et ideo, cum expressè apponitur, aliter exprimitur, quam insit. Nec juvat paritas assumpta ex voto conditionato, *ducendi pauperem, si matrimonium eligatur*. Nam hoc ex parte voti non est determinatum ad statum imperfectiorem, nempe matrimonium; si enim ille non eligat matrimonium, ex parte voti non adest determinatio ad imperfectiorem statum, nempe matrimonium, cum adhuc possit eligere Religionem, vel cœlibatum.

Dices 2. licet matrimonium, secundum se, non sit materia voti, si tamen ei conjungatur opus valdè pium (v. g. *ducendi pauperem*, ut ab egestate sublevetur) ratione conjuncti evadit idonea materia voti, ergo tale votum valet. Ant. pat. Nam validè voveret, qui voveret, vel *vitam continentem*, vel *conjugium cum paupere*; sed hujus non est alia ratio, quam, quod altera pars disjuncti contineat idoneam materiam

materiam voti; ergo. *Deinde ducere pauperem*, ut ab egestate liberetur, est eleemosyna, quæ sine dubio est apta materia voti.

Resp. Neg. ant. nisi conjunctum eadæ sub votum conditionaliter, nimirum, *si duxero aliquam*. Nam aliàs, si matrimonium cum paupere absolute & individue promittatur, opus bonum secundum se vitiat ex adjuncto, & ex parte voti adest determinatio ad statum imperfectiorem. Et licet dem, quod ducere pauperem, *ut ab egestate subleuetur*, sit quædam eleemosyna, hæc tamen non est idonea voti materia, quando ratione adjuncti indivisibiliter trahit determinationem, ad statum imperfectiorem. Ad probat. Resp. illud votum; *ducam vitam continentem*, vel *ducam pauperem ex intentione voventis dupliciter fieri posse*. 1. determinatè de qualibet parte disjuncti, si alterum non eligit. 2. si saltem secunda pars disjuncti, sit sub conditione v.g. *vel ducam vitam continentem, vel si duxero uxorem, ducam pauperem*. In primo casu votum non valet. Nam, si non eligit vitam continentem, jam ex parte voti adest absoluta determinatio ad statum imperfectiorem: in 2. verò casu votum valet, quia sic, licet non eligit vitam continentem, adhuc ex parte voti non adest absoluta determinatio ad statum imperfectiorem, seu matrimonium, cum, salvo voto, possit non inire matrimonium.

§8. Dices 3. Juramentum promissorium, factum mulieri pauperi de ea ducenda, ut ab egestate subleuetur, valet; ergo etiam valet votum factum DEO de ducenda paupere, ut ab egestate levetur: pat. consequ. quia non minus hæc votiva promissio, quam illa jurata, emittitur in favorem hominis. Resp. C. ant. Neg. consequ. quia ut promissio homini facta acceptetur, & obliget, non requiritur, quod sit de bono perfectiori, ut ex se patet; secus est de promissione facta DEO. Et ideo, si promissio, quæ ponitur in antecedenti, fieret DEO, invalida esset, quod voventem ex obligatione à DEO acceptata faceret descendere ad imperfectiorem statum, consequenter ad materiam voto, seu promissioni DEO facta non idoneam; quod non obest promissioni facta homini, ut dictum est.

Dices 4. votum factum de re bona, quæ potest ipsius esse materia, validè emittitur, licet excludat bona, vel statum perfectiorem; sed sic est in presenti casu voti, *de ducenda paupere, ut ab egestate subleuetur*: sic enim includit eleemosynam, quæ secundum se potest esse materia voti, major patet. Nam si quis voveat laxiorem Religionem, animo in ea perpetuò manendi, votum valet, licet excludat alias religiones strictiores. Resp. majorem negari, si sit de re, quæ, licet secundum se, possit esse voti materia; tamen, prout vovetur, conjungitur indivisibiliter alteri, quæ etiam relatè ad voventem, vel bonum publicum, trahit exclusionem statûs perfectioris, & descensum ad inferioriorem, ut dictum est sapius; hinc negatur, id contingere in presenti casu, licet includat eleemosynam, quia ratione indivisibiliter adjuncti excludit statum perfectiorem, descendereque facit ad imperfectiorem. Probatio majoris locum non habet. Nam conceditur valere illud votum; sed negatur, etiam impleto voto, per amplexum statûs laxioris, claudi viam transeundi ad statum perfectiorem, si talis Religiosus velit, quod secus habet in matrimonio consummato.

§. 2.

An promissio externa, verbis fieri debeat?

Resp. ad valorem Sponsalium, vel matrimonii, non requiri determinatè verba, quibus consensus internus, etiam in his, qui loqui possunt, exprimitur; sed sufficere verba, vel signa, & natus sufficienter expressivos interni consensûs, constat ex c. Tue. 25. de Sponsal. ibi: *nam surdi & muti possunt contrahere matrimonium, per consensum mutuum sine verbis*; quod etiam habetur in c. Cum apud sedem 23. cod. ubi textus ait, surdo & muto contrahere volenti, si consensum suum exprimat aliis signis, non debere negari: cum, quod verbis non potest, signis valeat declarare.

Not. tamen. 1. quod, licet verba, quoad substantiam matrimonii, necessaria non sint, ut dictum est; ex præcepto tamen Ecclesiæ requirantur, saltem in his, qui loqui possunt.